

**CORRESPONDENȚĂ
CU TEODOR BĂLĂȘEL
ȘI GHEORGHE N. DUMITRESCU-BISTRIȚA***

Volumul impresionant al corespondenței primite de Artur Gorovei se explică, firește, prin notorietatea pe care revista „Șezătoarea” și-a căpătat-o încă de la apariția primului ei număr, la 1 martie 1892. Din păcate, proiectul folcloristului fălțicinean de a publica în 10 tomuri scrisorile care i-au fost adresate de-a lungul îndelungatei sale activități, nu s-a materializat. Avem însă măcar o selecție din cele circa 4000 de epistole păstrate (Scrisori către Artur Gorovei, ediție îngrijită de Maria Luiza Ungureanu, București, Editura Minerva, 1970).

Mai anevoie, și poate cu neputință de întregit, este corespondența pe care Artur Gorovei a expediat-o mediilor academice și științifice, personalităților din țară și străinătate și mai cu seamă pleiadei de intelectuali ai satelor, învățători, diaconi, preoți, neobosiți culegători de folclor și colaboratori statornici ai „Șezătoarei”. În numărul trecut al Anuarului, am avut privilegiul de a publica scrisorile lui Artur Gorovei către Ion Chelcea, documente care fac referire la excepționala donație de carte făcută Muzeului Etnografic al Moldovei, gest exemplar, care-l așază pe Artur Gorovei printre ctitorii instituției noastre.

De data aceasta, tot prin intermediul și amabilitatea istoricului Ștefan Sorin Gorovei, oferim tiparului scrisorile către Teodor Bălășel și Gheorghe N. Dumitrescu-Bistrița, învățători mai apoi hirotonisiți, deopotrivă folcloriști de seamă.

(Vasile MUNTEANU)

* Corespondența de față este păstrată la Arhivele Naționale Drobeta Turnu-Severin, fond personal Gheorghe N. Dumitrescu-Bistrița.

1.

Fălticeni, 8 oct. 1894

Stimate Domnule Bălășel,

Am primit prea importantul Dv. manuscris, „Legende populare” și vă mulțumesc mult. În nr. 2, î-l voi scoate în curând, voi pune 16 pagini din manuscrisul Dvs., așa ca să aveți mai curând broșura. Saidman, însă, nu a primit nimic de la Dvs. mai scrieți-i odată. Vă rog să-mi răspundeți dacă mai aveți mult material din *legende*, ca să știu cum aranjez materia pe numerile viitoare.

Vă salut cu stimă,

Artur Gorovei

2.

Fălticeni, 14 noembrie 94

Domnule Bălășel,

Am imprimat nr. 2 și 3 din „Șezătoarea” în care am pus 15 pagini numai din articolul D-tale. După cum ai exprimat dorința am dispus să se tragă și 100 broșuri pentru D-ta, articolul D-tale separat. Pentru această primă coală, datorești tipografului – 10 lei, și prin mine te roagă – să-i trimeți banii ori lui direct, ori mie, tot așa vei face pentru fiecare coală din viitor – Trimite urmarea.

Salutare,

Artur Gorovei

3.

Iubite Domnule Bălășel,

Iartă-mă te rog, că răspund așa târziu la bine-voitoarea D-tale scrisoare din 5 decembre 1894, am pus-o la o parte și abia azi am dat

peste ea. Dacă ai primit răspuns de la Academie că s-a aprobat spre tipărire colecția D-tale de balade, desigur că se va tipări. Aibi deci răbdare. Mitologia lui Marian se poate căpăta prin librăria *Socea* din București.

Primește, te rog, salutările mele.

Artur Gorovei
27 ianuar 1895

4.

6 februar 1895

Iubite Domnule Bălășel,

Niște domni cari n-au altceva de lucru, au luat la bătaie pe tipograful unde tipăresc „Șezătoarea”, i-au distrus mașinile și între altele și zațul întreg a nr. 5 din revistă, care era gata, numai să-l pue în mașină. Din asta pricină sunt silit să întârzii cu nr. 5. Vei scuza și dumneata ca toți ceilalți.

Am să-ți fac o rugămintă.

În anul I al revistei, am publicat niște cântece culese de D-ta, în care figurează numele unor plante: *aglaș* și *madem*. Te rog să fii atât de bun și să-mi descrii cu amănunte cât mai multe posibil, aceste plante, arătând la ce și cum le întrebuințează poporul. Dacă mai cunoști și alte cântece în care se întâlnește numele lor, fii bun și mi le trimite.

Mă tem că abuzez de D-ta, rugându-te să-mi comunici numele tuturor plantelor pe cari le cunoști și descrierea lor exactă, cu legendele lor și cu cântecele relative la ele. Pentru o lucrare ce o prepar, am nevoie de asemenea relații și dacă ai fi bun să mă ajuți, ți-aș fi foarte recunoscător.

Dacă însă nu dispui de timp, trimite-mi măcar relațiile pentru *aglaș* și *madem*.

Odată cu mulțumiri anticipate, primește și salutările mele prietenești.

Artur Gorovei
Fălticeni

5.

Fălticeni, 25 iunie 1895

Revista „Șezătoarea”

Stimate Domnule Bălășel,

Tipograful nostru, conform angajamentului ce și-a fost luat, s-a hotărât să tipărească din nou coala I. pentru cecelealte coli am făcut un preț cu el, care cred să vă convie. Dacă voiți a scoate 500 (cinci sute) exemplare, vă costă 20 lei coala; pentru 100 exemplare, 25 lei coal.

După cum vedeți e mult mai avantajos a scoate 500 exemplare, cu relațiunile întinse cari le aveți, le veți putea desface cu multă înlesnire, și puteți câștiga o sumă bunicică. Cinci sute exemplare are să vă coste în total 500 lei, socotind 20 de coli; vânzând volumul numai cu 2,50, ceea ce nu-i scump pentru un volum de 320 pagini vă vine un câștig de 750 lei, ori vânzând numai cu 2 lei volumul, câștigați la sigur 500 lei, curați de orice cheltuială.

Tipărind numai 100 exemplare, are să vă coste 400 lei, și ar trebui să vindeți cu 4 lei volumul, ca să scoateți macar cheltuielile tipografului.

De aceia eu vă sfătuiesc să scoateți 500 exemplare, un număr potrivit, care cu înlesnire se desface la noi. Numai la Plasa Dvs se pot desface atâtea exemplare pentru premii la școală. Cred că această propunere vă va conveni.

Cu această lucrare ați putea concura pentru un premiu la Academie și ați avea multă șansă de reușită, față cu fleacuri ca de al de Păcală lui Dulfu.

Tipograful poate tipări 2 coli pe săptămână, la nevoie ar putea da gata întreaga lucrare până pe la 20-25 august, ca să puteți trimite la Academie cele 12 exemplare, înainte de 1 septembrie.

Zău, Domnule Bălășel, nu lăsați baltă o așa bună desfacere.

Aștept urgent răspunsul Dvs, ca să știe tipograful câte exemplare să scoată din coala I.

Primiți salutările mele,

Artur Gorovei

6.

Stimate Domnule Bălășel,

Au uitat-ai „Șezătoarea”? de când frumusețile D-tale tradiții și-au istovit isvorul?

Mai gândește-te la noi.

Sincere salutări

A. Gorovei
7 noiembrie 95

7.

Stimate Domnule Bălășel,

Îți mulțumesc din inimă pentru darul ce vrei să-mi faci: vinul de Drăgășani și strugurii, ar fi bine veniți la casa mea.

Dar iată o dificultate: unde să-ți trimet damigeana și coșul? Este vr-o gară în Ștefănești? Le-aș putea trimite prin poștă?

Te rog scoate-mă mai curând din nedumerire.

Dacă ai vrea să-mi faci un dar complet, uite ce aș propune eu: cumpără de acolo damigeana și coșul și pune în ele ce ai de pus și expediază-le pe adresa mea, și eu mă leg pe cinste să-ți trimet imediat, prin mandat poștal, tot ce vei cheltui; sau, dacă-ți convine mai bine, trimite-mi-le cu ramburs, calculând cheltuiala ce vei face.

Zeu așa, cum se apropie Crăciunul, aș avea și eu cu ce mă fuduli în casa mea, ca orice creștin. Un vin de Drăgășani pe la noi nu se găsește.

Lăsând gluma la o parte, fă ceva cu mine, căci nu am clipă liniștită de când m-ai amenințat cu nectarul Drăgășenesc.

Dacă trebuie să trimet numai decât damigeana și coșul, răspunde-mi unde să le adresez.

Oare un vas mic de rom n-ar fi bun? În orice caz, te rog să pecetluiești bine vasul ce-mi vei trimite, căci și la tren și la poștă se fură asemenea lucruri prețioase.

Tot materialul ce mi-ai trimes l-am pus în numărul din *Șezătoarea* care trebuie să apară peste câteva zile.

Aștept un răspuns, te rog să primești sincerele mele salutări.

Artur Gorovei
30 noiembrie 1895 Fălticeni

8.

Fălticeni, 20 decembrie 1895

Stimate Domnule Bălășel,

Am scos vinul de la gară, după ce am făcut o cheltuială de vr-o 46 lei. Cred că nu-mi va părea rău, ținând în seamă calitatea vinului, care trebuie să fie așa precum o spui.

Încă n-am dat cep butoiașului, fiindcă vinul e înghețat și aștept să se așeze drojdia.

Îți mulțumesc de binele ce mi-ai făcut.

Dacă vrei să mă ajuți la bibliografie, comunică-mi ziarele și revistele în care ai publicat D-ta și alții, material de literatură populară, indicând anul, numărul și pagina (dacă e o revistă). Aș dori să-mi dai cât mai multe indicații de acestea.

Comunică-mi titlul complet de pe *Eraldica* lui Ghenadie.

Da, sunt căsătorit și am un voinic de băiat care la 11 ianuar 1896 va împlini doi ani, – mulți înainte.

Dacă vrei să citești ceva de seamă, procură-ți *Proverbele românilor* de Zanne. E o lucrare admirabilă, în care autorul a pus la contribuție mult din materialul publicat de D-ta în Șezătoarea.

Aștept urmarea legendelor.

Cu astă ocazie te felicittez de sărbători, dorindu-ți fericire și belșug.

Artur Gorovei

9.

Fălticeni, 29 ianuar 1896

Stimate Domnule Bălășel,

Am primit mult prețuitul D-tale manuscris, pentru care-ți mulțumesc și te asigur că Patria îți va rămânea recunoscătoare (nu

confunda *Patria* cu Societatea de asigurare). Voiu utiliza cât mai mult material în nr. care e deja sub tipar. Nu voiu pune însă mult, din cauză că vr-o 14 pagini sunt prinse cu sfârșitul primei părți din bibliografia ce am început a publica.

Vinul ce mi-ai trimes a făcut admirația a o sumedenie de oameni și pot să spun că erau și unii cunoscători. Îți mărturisesc în cuget curat, că așa vin negru, încă n-am mai băut. Mi-a părut bine că l-am avut pe timpul serbătorilor; îți spun însă drept că dacă ar fi sosit după serbători, aș fi fost mai mulțumit, pentru că nu l-aș fi părăduit atâta cu musafirii. Ce vrei, ajunge omul o vrâstă când începe a fi egoist; se vede că eu, deși numai cu 6 ani mai mare decât D-ta, am început a fi cam așa.

Dacă ai de gând să mă bombardezi cu vreo sticlă de tămâios, vei fi binecuvântat de gătlejul meu, care tânjește bietul, după ceva băuturistică aleasă. Nu știi ce capacitate are sticla ce-ai ochit-o pentru mine, dar oricum ar fi, îți dau eu planul cum să mi-o trimeți: pune-o într-o cutie de carton înfășurată bine în bucăți de hârtie tăiate, ca să nu se miște, pune-o la poștă și lasă-mă să plătesc eu aici portul.

Când vrei să-l expediezi, te privește; la mine e bine venit ori și când.

Din revistele și ziarele indicate, am numai „Gazeta săteanului”. Deci, dacă ești bun și vrei să mă ajuți în lucrarea ce am întreprins, adună bibliografia folklorului, în sensul cum am început eu, pentru a fi o unitate în lucrare. Pune numele autorului și alături stilul articolului scris cu indicarea revistei, anului, paginei și a locului apariției. Cu aceasta mă vei obliga prea mult.

Am să trimet Episcopului Ghenadie toată colecția „Șezătoarea”, spuindu-i că fac aceasta după îndemnul D-tale. Aștept numai să tipăresc niște coperte, mai cumsecade pentru a le putea broșa. Ce numere îți lipsesc din colecție? N-am publicat *legenda urzicelor* fiindcă am pus-o în manuscrisul ce am trimes Academiei pentru concursul de Botanică poporană și voind să am și ceva material inedit, necunoscut încă, n-am vrut să utilizeze și altul această legendă, cum s-ar fi întâmplat dacă o publicam. Are să-i vie însă rândul mai târziu.

Când n-ai ce face, mai scrie-mi câte ceva; nu-ți poți închipui cât de mult îmi place să-ți citesc slova.

Dorescu-ți sănătate și noroc la copii.

Al D-tale devotat

Artur Gorovei

10.

Stimate Domnule Bălășel,

În descântecele ce mi-ai trimes, și pe cari le voi publica în nr. viitor, găsesc expresia *cuțit cununat*. Te rog răspunde-mi cât se poate de urgent, ce însemnează aceasta.

Primește, te rog, salutările mele și mai trimite-mi ceva.

A. Gorovei
Fălticeni, 31 mart. 1896

11.

Fălticeni, 22 noembrie 1896

Stimate Domnule Bălășel,

Ai mare dreptate să mă judeci cât de rău; dar ce vrei? om sunt, și supus greșalelor. Iartă și D-ta pana asta, am mai fost pe la feredee și am deprins meșteșugul velocipedului, care mi-a mâncat toată vremea; în toamnă m-am mutat în altă casă, și nici acum nu-s cum se cade așezat. Iaca de ce nu ți-am mai scris. Asta însă nu însemnează că te-am uitat.

La Academie m-am prezentat. Tot ce știu este că lucrarea mea a rămas zadarnică; pentru ce? Asta e treaba nemuritorilor; n-am putut ceti încă raportul comisiei. Trimite pornografiile; voi scoate broșura.

Pentru cartea lui Zanne să-ți dau un sfat; scrie autorului o scrisoare, spune-i că te-am îndemnat eu să-i dai ajutor la lucrarea lui, trimite-i ceva proverbe dacă ai, și cere-i cartea în schimbul colaborării. Sunt sigur că o vei căpăta. Cu aceasta te vei pune în relație cu un om de seamă, vei lucra la o operă admirabilă, și vei fi scutit de a cheltui 70-80, cât vor costa cele 7 sau 8 volume câte vor urma încă. Să-mi scrii ce răspuns vei căpăta, ca să știu dacă să-ți capăt un volum prin alt mijloc.

Vrai să-mi trimeți struguri? Ce bun ești!; nu-i vorba de plata transportului – dar vor îngheța pe drum și se vor strica. Am să-ți trimet însă butoiașul. Spune-mi, te rog, cui și cum să mă adresez.

Lucrez la „bibliografia folklorului”. Trimite-mi numaidecât lista făgăduită și cât de grabnic.

Episcopul de care vorbești nu e Ghenadie de la Râmnicul Vâlci? Trimite-mi adresa exactă, că nu știu care e formula care trebuie să o

întrebuințez față cu un înalt Prelat, și cred că nu-i pot zice: Domnule Ghenadie...

Aștept răspunsul și ți-oiu scrie mai multe.

Cu noroc și voie bună,
devotat prieten

A. Gorovei

P.S. Ce-ai zice dacă m-ai vedea într-o zi la Ștefănești?

12.

Fălticeni, 25 Ianuar 97

Iubite amice,

Nu știi ce vei fi gândind despre mine. Ai tot dreptul să mă judeci aspru de tot, după cum și merit. Un lucru însă pot să te asigur: nu-s om rău, și dacă de atâta vreme greșesc față de D-ta, nu fac de răutate.

Prin o carte poștală te-am fost anunțat că sunt foarte ocupat. Am fost și sunt încă. Afară de asta, am avut unele supărări familiale; mi-a fost băiatul bolnav, iar acum nevasta îmi stă în pat de câteva zile. Sper însă că toate vor fi bine și-mi voi recăpăta liniștea la care țin așa de mult și pe care n-o mai întâlnesc în cale. Eu însă tot sper.

Nu ți-am trimes butoiașul. Am oare vreme să-l mai trimet de acum înainte?

Primit-ai telegrama mea în ziua de anul nou?

Fotografia am să ți-o trimet; ai să vezi că nu-s așa de urâcios precum mi-i purtarea față cu amicul pe care-l iubesc și pe care-l rog să nu mă pue în rândul răilor.

Las, poate că te-oiu împăca eu odată.

Cu „Șezătoarea” am întârziat din pricină că n-am avut bani. Acum am, dar tipografia e ocupată cu o carte a unui preot din Roman. La 1 februarie voi începe și eu a tipări nr. 3.

Îmi scrie Zanne că s-a pus în relație cu D-ta. I-ai trimes ceva? Cum îți pare lucrarea asta? Ai uitat de bibliografia pentru care te rugasem. Ori vrei să te răzbuni contra mea? Să nu faci treaba asta, că zău, nu-s un om așa de răutăcios precum ai dreptul să mă vezi. Vezi cât de mult țin eu să nu-ți faci idei rele despre mine!

De aici nu-ți pot da noutăți, fiindcă nu cunoști lumea. Noutățile din țară, le știi ca și mine.

Deocamdată, te rog să primești o amicală strângere de mână, de la un bun amic,

A. Gorovei

13.

Fălticeni, 29 Iunie 97

Iubite amice,

E adevărat că de la o vreme am tăcut amândoi; cred însă că aceasta nu e un semn că ne-am dat uitărei unul pe latul, ci că amândoi mai avem și alte ocupații care ni consumă timpul.

Mă întrebi ce lucrez. Pentru moment, și când am vreme, pregătesc manuscrisul *Cimiliturilor*, pe care Academia Română a binevoit să le publice pe socoteala ei, și fiindcă de la publicarea lor în *Șezătoarea* le-am mai înmulțit prin adunări noi, am fost nevoit să prefac din nou tot manuscrisul, ceea ce îmi dă multă muncă, mai ales că nu-mi prea place să copiez ceea ce am scris odată.

Din revistă mai am de scos un număr pentru a completa anul IV. Abonați neavând și fonduri nici atâta, fiindcă în bugetul Ministerului Instrucțiunii nu s-a mai prevăzut suma de 1.000 lei, ca până acum, revista va înceta. Dar, pentru că lucrarea aceasta e bine apreciată de lumea cunoscătoare, voi scoate volumul al V-lea nu în formă de revistă, ci ca volum separat. Pentru aceasta va trebui să pun numai material ales, și te rog să pregătești ceva de soi, precum ar fi continuarea la legendele ce ai publicat anul trecut. Ar fi bine ca până pe la 15 septembrie să avem tot materialul adunat. Cred că pot pune temeiul pe prețioasa D-tale colaborare, ca și până acum.

Mă întrebi ce însemnează cuvântul *Gorovei*. Nu știi și te rog cu stăruință să-mi spui cât se poate de grabnic ce însemnează. Am dat într-o carte peste un Gorovei, în plaiul *Cloșani*. Dacă ai vreun prieten pe acolo, adresează-te lui cu întrebarea dacă mai există această familie.

Ai început casa care ai de gând s-o faci? Să știi că dacă mă voi duce în toamna asta pe la București, am să fac pe dracu-n zece să dau o fugă și pe la Ștefănești, să te surprind ca să-mi satisfac astfel dorința, ce

mă arde de a te vedea și a goli câte un pahar din vinul cel teribil care mi l-ai trimis acum doi ani. Vezi, n-am mai ascultat să trimet balercuța pe adresa ce mi-ai indicat. Oare pe toamnă aș putea să-mi fac un vas cu vin bun și ieftin, care să poată călători singur până aici, fără să fie însoțit de un păzitor? Ești expert, spune-mi.

În vara asta aștept pe al doilea moștenitor al meu; de aceea voiu sta acasă (nu mai spun că și calicia mă ține pe loc).

Nu te mai da lenei pradă, și scrie unui prieten care te dorește din celălalt capăt al țării.

Artur Gorovei

14.

Fălticeni, 9 Sept. 1897

Dragă Dle Bălășel,

Dacă nu întârzii, ai vreme să trimeti manuscrisul, pentru a-l publica chiar în numărul pus sub tipar.

Cu bine,

Artur Gorovei

15.

Fălticeni, 11 Iunie 1899

Iubite amice,

Propunerea D-tale de a face o societate pentru culegerea și publicarea tradițiilor și a literaturii populare, m-a ispitit și pe mine, într-o vreme, dar am fost nevoit să renunț la dânsa.

În adevăr, pentru ca să existe, cu folos o societate, trebuie să fie condusă de un comitet cu vederi comune.

Să admitem că se pot asocia un număr suficient de membri, dar cine vor fi membrii comitetului diriguitor, și unde va fi sediul comitetului, când acei care ar lucra ceva, sunt așa de răslețiți. D-ta la Ștefănești, Lupescu la Zorleni, I. Teodorescu la Botoșani etc...?

Asta e dificultatea și e cea mai grea.

Cu toate acestea, dacă D-ta crezi că se poate face ceva, și vrei să începi, încearcă; eu îți doresc toată reușita, și mă pun la dispoziția D-tale pentru tot ce crezi că aș putea să-ți fiu folositor. La Paris există o așa societate, care numără multe sute de membri, din care fac și eu parte; membrii sunt din toate părțile lumii, dar în Paris chiar au un comitet alcătuit din oameni destoinici, și societatea are ca secretar pe neobositul Sébillst. Dacă te-ai abona la revista acelei societăți n-ai face rău; ți-ar servi mult la comparații. Pentru lucrarea D-tale. Abonamentul nu e scump: 16 lei pe an, dacă nu mă înșel, dar fiecare an formează un volum mare. Sunt lucruri de mare importanță. În fine, dacă m-ai ținea în curent cu ceea ce vei face, îmi vei da o dovadă mai mult de prietenia ce mi-o arăți.

Primește sincerele mele salutări,

A. Gorovei

16.

Stimate amice,

În privința ghicitorilor te-am fost rugat să mi le trimeți pentru a face, ele și altele cari le mai am, un adaos la cartea mea. Dacă vrei trimite-mi-le.

Bun prieten,

A. Gorovei
1 Iulie 99
Fălticeni

17.

Mănăstirea Agapia

24 Iulie 1899

Iubite amice,

De la 4 Iulie mă aflu aici în mănăstirea Agapia. Mă înștiințează

de acasă că mi-a sosit o scrisoare de la D-ta și ghicitori. Îți mulțumesc, și dacă mi-ai scris ceva la care trebuie să răspund, te rog mai așteaptă până pe la finele săptămânii viitoare, când mă voi duce acasă.

Sincere salutări,

A. Gorovei

18.

Iubite prietene,

De atâta timp nu mai știm nimic unul de altul, și-mi pare rău că întrerupând tăcerea, am să ating o afacere de bani. Am tipărit deja cinci coli din volumul VI al „Șezăt.” și am mare nevoie de bani. Te rog să-mi trimiți ce bruma vei fi adunat pe lista (nr. 18) ce ți-am trimes-o și eu, și dacă-ți este prin putință și ceva din făgăduința veche.

Așteptându-ți răspunsul, te salut cu drag,

A. Gorovei

22/5/900

19.

8/10/900

Iubite amice, a venit vremea – nevoia mă îndeamnă – să fac un nou apel la vechii și bunii prieteni ai „Șezătoarei”, pe care am uitat-o și părăsit-o. Te rog să-mi restitui lista nr. 18 de abonament la vol. VI, cu rezultatul ce vei fi obținut. În caz când nu ai avut nici-un succes, fii mărinimos și trimite măcar abonamentul D-tale, singura jertfă cu care aș putea să scot la capăt și acest volum, fiind pungile noastre goale. Aștept un răspuns satisfăcător și te rog să primești prieteneștile mele salutări,

A. Gorovei

20.

Fălticeni, 26 noiembrie 900

Stimate amice,

Precum ai fost totdeauna îndatoritor, sper că și de astă dată vei fi același pentru prietenul D-tale. Trimet un chestionar asupra credințelor despre animale, și te rog mult să-mi comunici răspunsurile.

Știi multe, foarte multe, ai cel mai prețios material pe care-l ții ascuns ca un avar; pentru un prieten vei fi mai darnic.

Mulțumindu-ți anticipat, te rog să primești sincerele mele salutări,

A. Gorovei

* * *

1.

Dosar nr. 6352

Folticeni, 30 ianuar 1924

Stimate Domnule Dumitrescu,

Vă rog să mă scuzați că abia acum vă satisfac dorința de a avea colecția „Șezătorii” și-mi pare rău că nu am toate volumele. Vă trimet tot ceea ce am găsit, între care vol. II, extrem de rar; am găsit numere răzlețe, mulțumită unui fost abonat care mi le-a dăruit, și vorba ceea: dar din dar se face raiu.

Aș dori și eu să-mi completez colecția prețiosului Dv. „Izvoaraș. Dacă sunteți așa de bun și să-mi trimeteți ceea ce-mi lipsește.

Iată ce am:

Anul III 9-12

Anul IV 1, 2, 3-4, 7-8, 9-10, 11-12

Anul IV îmi lipsește nr. 5-6

Anul V nr. 1, pe septembrie, este ultimul număr ce l-am

primit.

În privința unui congres al folcloriștilor, mi se pare că i-am comunicat D-lui Tuțescu părerea mea: întâi o societate, și apoi congres.

Pe cine să inviți la Congres?

Pe folcloriști?

Și cine este „folclorist”?

Acel care și-ar tipări o carte de vizită cu acest titlu?

Un elev de gimnaziu, care într-o vacanță a adunat câteva cântece și le-a tipărit într-o revistă, este folclorist?

După care criteriu vei asemui, pe un asemenea copil, cu d-l Densuseanu, de pildă?

Iată atâtea chestiuni care sunt tot atâtea dificultăți de rezolvat, în privința aceasta, și pentru care se cere multă chibzuință.

Încercările de a alcătui o societate de folcloriști, nu au izbutit, și vă mărturisesc că am ajuns pesimist, și nu cred că se va izbuti vreodată. Noi, românii, nu suntem sociabili, ca alte popoare, pentru afaceri care nu „rentează”. Bănci, cooperative, asociații, care să producă dividende și <...>¹, pot reuși; de ale noastre, nu.

În 1922, trecând spre Banat, am ocolit T.-Severin, cu trenul; în anul acesta, dacă voi mai avea puțința să fac ceva călătorii, aș dori să cunosc și colțișorul de unde izvorăște „Izvorășul”. De va fi să fie, vă voi da de știre, ca să mă îndrumați unde să mă opresc și cum să vă pot descoperi.

Al Dv. devotat

(ss)(Artur Gorovei.

Pentru conf. Gh. N. Dumitrescu-Bistrița

Îmi permiteți să vă ofer gratuit volumele ce vă trimet. La Dv. vor sta bine.

2.

Dosar nr. 6352

Folticeni, 15 August 1925

Stimate Domnule Dumitrescu,

Solicitat de cătră mai mulți culegători și iubitori de folklor, de a

¹ Indescifrabil.

propune celora pe cari i-ar interesa, să se întrunească într-un congres, pentru a pune temelia unei asociații a tuturor folkloriștilor din țară, vă rog să bine-voiți a-mi răspunde dacă sunteți de părere că s-ar putea atinge acest scop, și dacă sunteți dispus a lua parte la acest congres, sau dacă primiți să faceți parte din această societate.

Scopul acestei societăți ar fi ca, după normele date de specialiști, oameni învățați, cu pregătirea științifică necesară, să se culeagă materialul de folklor, de cătră acei cari, stând în contact imediat cu poporul, sunt în măsură de a îndeplini această însărcinare, material care apoi să fie sistematizat și pus la îndemâna cercetătorilor.

Dacă numărul persoanelor care vor adera la această propunere, va ajunge la un minimum cu care să se poată înjgheba o societate, vă voi face cunoscut data și localitatea congresului.

În așteptarea răspunsului Dv., vă rog să binevoiți a primi încredințarea osebitei mele considerații.

ARTUR GOROVEI

Director al revistei de folklor „Șezătoarea”

3.

Dosar nr. 6352

Folticeni, 8 septembrie 1926

Stimate Domnule Dumitrescu,

Conform deciziunii luată de Institutul Internațional de Cooperație Intelectuală din Paris, se va ține în anul 1927, la Paris sau unde se va hotărî, un congres al folcloriștilor și se va organiza o expoziție de Artă populară, la care vor lua parte toate popoarele din lume. În vederea participării României la această manifestare intelectuală, urmează a se alcătui un comitet, care sa facă pregătirile necesare pentru organizarea congresului și a expoziției, și vă rog să bine voiți a-mi răspunde dacă primiți să faceți parte din acest comitet.

Primiți, vă rog, încredințarea osebitei mele stime,

(ss) (Artur Gorovei.

Pentru conf. Gh. N. Dumitrescu-Bistrița

4.

Dosar nr. 6352

Folticeni, 22 Dec. 1931

Stimate Domnule Dumitrescu,

Îmi fac o plăcere deosebită să vă trimit ultima mea lucrare, „Descântecel Românilor”, editată de Academia Română și va rog să o primiți ca un omagiu pentru roditoarea Dv. activitate în câmpul folklorului.

Din prețioasa Dv. revistă „Izvoarașul” îmi lipsesc multe numere, și dorind să o am complectă, vă rog să-mi spuneți ce sumă de bani trebuie să vă trimit, pentru a căpăta numerele, care, sunt încredințat că mi le-ați trimis, în schimb cu „Șezătoarea”, dar s-au pierdut, din cauza serviciului nostru poștal defectuos.

Vă alătur lista numerelor pe care le am.

Sper că în curând va apărea Șezătoarea. Vă doresc petrecere frumoasă de sfintele sărbători, și vă rog să primiți salutările mele cele mai distinse.

(ss) Artur Gorovei.

Pentru Conf. Gh. N. Dumitrescu-Bistrița

Ceea ce am din *Izvoarașul*

Anul I	Nr. 1, 7-8, 9-12, 13-15
Anul II	nimic
Anul III	9-12
Anul IV	1, 2, 3-4, 7-8, 9-10, 11-12
Anul V	Nr. 1, 2-3, 4-6
Anul VI	Nr. 1-2, 5-8
Anul VII	Nr. 5-6, 7-8, 9-10
Anul VIII	Nr. 1-2, 3-4, 5. 6-7-8, 9-10, 11-12
Anul IX	nimic nu am primit
Anul X	Nr. 1, 2, 3-4, 5-6, 7-8, 9, 10

5.

Dosar nr. 6352

Folticeni, 4 ianuar 1932

Stimate Domnule Dumitrescu,

După cererea Dv., vă trimit o mică schiță biografică. Nu cred că ar fi necesare mai multe informații deoarece în lucrările menționate în schiță, se găsesc informațiile care ar interesa pe cine știe care dintre cetitorii Dv.

Vă trimit și o fotografie.

Nu mi-ați răspuns la scrisoarea cu privire la completarea revistei D.V. „Izvorășul”, aș dori tare mult să-mi pot complecta lipsurile.

Primiți, vă rog, salutările mele cele mai distinse,

(ss) Artur Gorovei

Pentru conformitate, Gh. N. Dumitrescu-Bistrița

6.

Nr. 18.142

Folticeni, 5 mart 1932

8. III. 932

Dosar nr6352

Stimate Părinte,

Din ultimul număr al Izvorășului primit astăzi, văd că ar fi apărut Calendarul. Dacă mi l-ați trimis și mie, vă înștiințez că nu l-am primit.

La București m-am întâlnit cu prietenul meu, Prof. Ion Simionescu, care mi-a vorbit cu drag despre Dv.

Cu cele mai distinse salutări,

(ss) Artur Gorovei

Pentru conf. Gh. N. Dumitrescu-Bistrița

(carte poștală)

7.

III.1935
Dosar nr. 6352

Folticeni, 26 Fevr. 1935

Prea Stimată Părinte,

Vă mulțumesc călduros pentru bunăvoința ce a-ți avut de a-mi trimite numerele ce-mi lipseau din prețiosul Dv. „Izvoaraș”, și vă rog să mă scuzați că răspund cam târziu, nevoile vieții m-au mai purtat pe alte meleaguri.

Cu plăcere am să vă trimet ceva pentru revistă, singura care a putut să reziste vitregiei vremurilor, și asta datorită numai sacrificiilor ce faceți personal – lucruri pe care sunt cel întâiu în stare să le apreciez.

Am, în adevăr, un foarte mare număr de scrisori de la colaboratorii „Șezătorii”, și de la multe alte persoane care s-au interesat de dânsa. Am de la savanți străini; multe de la bătrânul Jarnik, și de la alții. Era vorba ca d-l Toronțiu să întrebuițeze un volum din monumentală sa colecție, pentru a publica această corespondență, dar n-a mai fost chip.

Publicate răzleț, scrisorile acestea ar pierde o părticică din valoarea lor. Dacă ar fi cu puțință să le publicați pe toate, în vederea adunării lor într-un volum, s-ar înlesni lucrarea, dacă ați publica, în fiecare număr, de pildă patru pagini întregi, numai cu ele, păstrând zațul până la numărul viitor, când cu alte patru pagini ați avea o jumătate de coală, ca să puteți trage un număr de exemplare separate (separatabdruck, cum zice neamțul ca să scoateți un volum, destinat să fie vândut în folosul revistei Dv.

O mare parte din aceste scrisori de am deja scrise la mașină, aranjate după alfabet.

Acesta, însă, este un simplu proiect, asupra căruia rămâne să gândiți dacă vă convine.

Vă felicitiez pentru tăria ce aveți de a persista în hotărârea de a continua această folositoare publicațiune, și vă rog să primiți salutările mele cele mai distinse

(ss) Artur Gorovei.

8.

Folticeni, 21 mai 1935

30.VII.1935
 Dosar nr6352

Hristos a înviat!

Stimate Părinte,

De credeți că micul meu articol alăturat poate să aibă loc în „Izvoarașul” Dv., dați drumul, de nu, vă rog să mi-l restituiți.

Dacă îl puneți, dați de grijă zețarului ca compunerea cuvântului *Porpișil*, să combine un *s* – literă care nu poate să fie în tipografia Dv – punând deasupra lui *s* un *v* nonpareil, și în lipsă un *v* petit; străinii țin mult la ortografia lor, și o literă schimbată, îi schimbă pronunțarea, și uneori chiar sensul cuvântului.

Și încă o rugăminte: dacă tipăriți articolul, să-mi trimiteți din numărul respectiv, patru exemplare, din care trei să le trimit și eu mai departe, autorului, după cum este obiceiul în țări străine, și după cum i-am făgăduit.

Primiți, vă rog, distinsele mele salutari.

(ss) Artur Gorovei.

Pentru conf. Gh. N. Dumitrescu-Bistrița.

9.

Folticeni, 8 august 1935

Stimate Părinte,

Am primit prețiosul „Izvoaraș”, numărul în care a-ți publicat micul meu articol și vă mulțămesc. Vă rog faceți sacrificiul și-mi mai trimiteți 3 exemplare, ca să le trimit și eu mai departe, D-lui Pospisil, la Brno, după cum se cuvine.

Am primit și Nr. I din 1934, dacă aveți nevoie de el, pot să vi-l restitui, că eu am colecția întreagă pe 1934.

Cu toată stima,

(ss) Artur Gorovei.

Pentru conf. Gh. N. Dumitrescu-Bistrița.

(cartă poștală)

10.

Folticeni, 21 august 1936

Mult stimate Părinte,

În „Adevărul literar”, Nr. 820, cu data 23 August, pe prima pagină, este un articol al meu: „Intru apărarea folklorului nostru”, în care vorbesc despre ceva ce s-a publicat în „Izvoarașul”.

Desigur, trebuie să vă intereseze; de aceea îmi permit să vă atrag atenția asupra acestui articol.

Cu cele mai distinse salutări.

(ss)Artur Gorovei

Pentru conf. Gh. N. Dumitrescu-Bistrița,

11.

Folticeni, 6 Sept. 1936

Stimate Părinte,

În chestia cu d-l Imbrescu, faceți cum găsiți de cuviință; de veți reproduce articolul meu, se va impune să faceți același lucru cu răspunsurile D-sale din „Porunca Vremii”.

În ceea ce privește congresul, doresc din tot sufletul să reușiți. Am încercat și eu aceasta, în vremuri mai puțin neprielnice ca astăzi, și a rămas baltă strădania mea.

Se înțelege, trebuie să invitați pe toți acei care se îndeletnicesc cu „folclorul”: profesori universitari și simpli culegători fără pretenții, afară numai dacă sugestiile d-lui Imbrescu ar fi de altă natură, în care caz nici eu nu aș avea ce să caut la congres, întrucât nu sunt un *profesionist*, ceea ce însemnează *profesor*, cel puțin la o școală secundară.

Înainte de a porni pe drumul organizării Congresului, ar trebui să stabiliți la ce anume rezultat voiți să ajungeți. Pentru asta s-ar cuveni să schițați un program, să vă sfătuiți și cu alții care ar putea să fie folositori, așa ca la Congres să veniți cu o înfăptuire definitivă, care să capete aprobarea congresiștilor. Cred că alcătuirea unei asociații ar fi rezultatul Congresului.

Ca să colindați țara, pentru a vă sfătui, ar fi și greu și costisitor. La Iași, de pildă, eu n-ași putea să vă spun cui să vă adresați. Mai bine studiați singur un program, tipăriți proiectul, trimiteți-l tuturor, cerându-le părerea, și când veți avea un număr de răspunsuri suficient, cu observări judicioase și propuneri serioase, fixați localitatea și data unui congres și convocați-i pe toți.

Nu ași fi de părere să alegeți Bucureștiul pentru Congres; trebuie un cadru mai potrivit. Poate în liniștea unei mănăstiri, ori vreo localitate pe la munte, pe unde să fie înlesniri de comunicare și de găzduire; grijă multă să nu aveți, căci de veți reuși să convocați Congresul, vă asigur că nu vă vor îmbulzi congresiștii.

Dacă mai simțiți nevoia să vă răspund la unele întrebări, sunt la dispoziția Dv., cu dragă inimă.

Dorindu-vă izbândă, vă rog să primiți salutările mele cele mai distinse

(ss) Artur Gorovei

12.

Folticeni, 31 Oct. 936

2.XI.1936

Dosar 6352

Stimate Părinte,

Vă rog să-mi răspundeți dacă Dv. ați fost și învățător și dacă mai sunteți și astăzi.

Am nevoie de această informație, pentru un articol ce mi s-a cerut, cu privire la folkloriștii învățători.

Cu cele mai distinse salutări.

(ss) Artur Gorovei

13.

Folticeni, 9 Noembrie 1936

12 Noe. 1936

Dosar 6352

Stimate Părinte,

Am primit scrisoarea, și vă mulțumesc. Nu citesc „Porunca Vremii”; un prieten mi-a spus, însă, în răspunsul său, D-l Imbrescu se învârte asupra chestiunii că sunt bătrân, adică ramolit. Asta e tema pe care o seamănă. Nu am avut răspunsul, așa că mai mult nu vă pot spune.

Mai am o rugămintă la D-v: trimiteți-mi o bibliografie, cât mai completă, a lucrărilor Dv., și cât s-ar putea mai curând.

Primiți, vă, rog, cele mai distinse salutări

(ss) Artur Gorovei.

Pentru conform. Gh. N. Dumitrescu-Bistrița

14.

Folticeni, 29 mart 1938

Stimate Domnule Dumitrescu,

V-am trimis, prin colet poștal, trei lucrări de ale mele:

Ouăle de Paști,

Folticienii

Dr. Ioan Urban Iarnic

pe adresa Dv.: Bistrița – Severin. Astăzi mi se comunică faptul că sunteți necunoscut în ocolul Bistra, și s-au restituit.

Vă rog reclamați și cereți-le să vi se predea; eu nu am scris Bistra, ci Bistrița, și dacă era și Severin, cred că era destul de precisă adresa.

Cu distinse salutări,

(ss) Artur Gorovei

p. conf. Gh. N. Dumitrescu-Bistrița

(carte poștală)

15.

Folticeni, 31 Ianuar 1939

3.02.1939

Dosar nr. 2750

Stimate Domnule Dumitrescu

Gentila Dv. invitație este prea ademenitoare, ca s-o pot refuza. Cu toate că sunt hotărât să nu mai fac nici o manifestație, în chestiuni de folclor, totuși voiu veni la Congres. Sunt astăzi atâtia folcloriști tineri, între cari nu s-ar simți bine, un bătrân ca mine.

Asupra programului, nu am nimic de spus. Cred că-i bine alcătuit. De va fi de schimbat ceva, ai să faci D-ta ce vei crede.

Desigur, ar fi bine să se pomenească numele tuturor culegătorilor de folclor morți; treaba aceasta ar trebui s-o faci D-ta.

Cred că data de 23 și 24 Februar ar trebui schimbată. Are să fie frig, apoi fiind Joi și Vineri, mulți n-au să poată veni, vor trebui să ceară concediu, și învățătorii l-ar obține cu greu. Părerea mea este să fixați Congresul în vacanța Paștelui, de pildă la 3 și 4 Aprilie, când toată lumea este liberă, și fiecare și-ar face plăcere să vie în București.

Nu credeți că ar fi mai bine să se ție Congresul în altă parte, nu la București? *Folclor* și *București* nu se împrietenesc. Poate ar fi mai bine un oraș liniștit, cu un caracter mai arhaic. Multă lume nu cred că are să vie, așa că nu-i de îngrijit de locuință

Și încă un lucru: trebuie să obțineți – și aceasta o puteți face – o reducere simțitoare pe Căile ferate. Ar trebui măcar 75%, fiindcă 50% are fiecare. Trenul costă prea scump, aproape 2.000 lei dus și întors, clasa II, de la noi la București, osebit hotelul și masa două zile, fac o sumă pe care nu o poate cheltui orișicine.

Trebuie să vă gândiți serios la aceasta, altfel nu veți avea lume la Congres.

Ași putea să vorbesc, precum scrieți, numai dacă nu sunt alții mai destoinici decât mine.

Primiți, vă rog, cele mai distinse salutări.

(ss) Artur Gorovei

16.

Folticeni, 7 Iulie 1939

Dosar nr. 6352

Mult stimate Părinte,

Te rog să mă ierți că am întârziat, așa de mult, să trimit ceea ce mi-ai cerut, pentru slăvirea „Izvorașului”, și te rog, să primești aceste câteva rânduri, de vei crede că merită să fie publicate.

Ce se mai aude cu congresul nostru? Era, parcă, vorba să se ție în Maiu.

Salutările mele cele mai distinse.

(ss) Artur Gorovei

Pentru conf. Gh. N. Dumitrescu-Bistrița

17.

25.VII.1939

Dosar nr. 6352

Izvorașul a împlinit 20 de ani, de viață trudnică și folositoare, spre cinstirea întemeietorilor și diriguitorilor lui neîntrerupți, și a colaboratorilor vrednici, care culeg și dau la iveală un material ce ar fi pierdut, fără sârguința lor.

Ar fi zadarnic să vorbim despre importanța folclorului, și despre ajutorul pe care, știința aceasta desconsiderată de multă lume, îl dă pentru dezlegarea multor chestiuni, precum zădarnic ar fi să încercăm a arăta folosul adus de materialul publicat de „Izvorașul”.

Celor cari s-au dedicat „Izvorașului”, făcând toate sacrificiile, de orice fel, pentru a face să apară, timp de 20 de ani, această publicație, urmașilor lui S. Fl. Marian, al lui Lupescu, Tudor Pamfile și altora dintre cei morți, Doamnei Olimpia Dumitrescu-Bistrița, și D-lui Prof. G. N. Dumitrescu-Bistrița, li se cuvine toată lauda, și le urez mulți ani sănătoși, ca să ne învioreze mereu cu „Izvorașul” lor.

(ss) Artur Gorovei

18.

Folticeni, 14 Aprilie 1951

Prea Cucernice Părinte,

Cu sufletul îndurerat vă anunț pierderea tatălui meu Artur Gorovei decedat la București, la locuința fratelui meu Mircea, srt. Prof. Ion Bogdan nr. 13, raionul Stalin, în dimineața de 19 Martie în urma unei congestii cerebrale de natură

S-a stins după o agonie de 36 de ore, fără suferință, fiind în completă stare de inconștiență. A murit așa cum a dorit el, în deplină liniște.

L-am îngropat la Cimitirul Bellu civil, parcela scriitorilor, figura 11Sc, așa cum au dorit scriitorii care l-au admirat.

Ca colaborator al neuitatului meu tată vă rog să faceți o rugăciune pentru el.

Cu cele mai distinse sentimente

Sorin Gorovei